Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (peti senat)

z dne 6. decembra 2012*

„Kmetijstvo — Uredba (EGS) št. 3665/87 — Člen 11 — Izvozna nadomestila — Zahtevek za nadomestilo za izvoz, za katerega pravica do nadomestila ne obstaja — Upravna kazen“

V zadevi C-562/11,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Bundesfinanzhof (Nemčija) z odločbo z dne 7. septembra 2011, ki je prispela na Sodišče 9. novembra 2011, v postopku

Société d'Exportation de Produits Agricoles SA (SEPA)

proti

Hauptzollamt Hamburg-Jonas,

SODIŠČE (peti senat),

v sestavi M. Ilešič (poročevalec), v funkciji predsednika petega senata, E. Levits in M. Safjan, sodnika,

generalni pravobranilec: Y. Bot,

sodni tajnik: M. Aleksejev, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 2. oktobra 2012,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

— za Société d'Exportation de Produits Agricoles SA (SEPA) D. Ehle, odvetnik,

— za avstrijsko vlado C. Pesendorfer, agentka,

— za Evropsko komisijo G. von Rintelen in B. Burggraaf, agenta,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

* Jezik postopka: nemščina.

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 11(1) Uredbe Komisije (EGS) št. 3665/87 z dne 27. novembra 1987 o skupnih podrobnih pravilih za uporabo sistema izvoznih nadomestil za kmetijske proizvode (UL L 351, str. 1), kakor je bila spremenjena z Uredbo Komisije (ES) št. 2945/94 z dne 2. decembra 1994 (UL L 310, str. 57) in Uredbo Komisije (ES) št. 495/97 z dne 18. marca 1997 (UL L 77, str. 12).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med družbo Société d'Exportation de Produits Agricoles SA (SEPA) (v nadaljevanju: SEPA) in Hauptzollamt Hamburg-Jonas glede naložitve upravne kazni družbi SEPA, ker je neupravičeno zaprosila za izvozno nadomestilo.

Pravni okvir

3 Uredba št. 3665/87 je bila razveljavljena in nadomeščena z Uredbo Komisije (ES) št. 800/1999 z dne 15. aprila 1999 o skupnih podrobnih pravilih za uporabo sistema izvoznih nadomestil za kmetijske proizvode (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 3, zvezek 25, str. 129), ki je bila nato razveljavljena in nadomeščena z Uredbo Komisije (ES) št. 612/2009 z dne 7. julija 2009 o skupnih podrobnih pravilih za uporabo sistema izvoznih nadomestil za kmetijske proizvode (UL L 186, str.1). Spor o glavni stvari pa se presoja na podlagi Uredbe št. 3665/87, kakor je bila spremenjena.

4 Člen 11(1), prvi pododstavek, Uredbe št. 3665/87, kakor je bila spremenjena z uredbo št. 2945/94, je določal:

„Če se ugotovi, da je izvoznik z namenom pridobitve izvoznega nadomestila zaprosil za višje izvozno nadomestilo, kot mu pripada, se za izvoz proizvodov plača nadomestilo, ki velja za dejansko izvožene proizvode, ki se zmanjša za:

(a) polovico razlike med zaprošenim nadomestilom in nadomestilom, ki velja za dejanski izvoz;

(b) dvakratno razliko med zaprošenim nadomestilom in veljavnim nadomestilom, če je izvoznik namenoma navedel napačne podatke."

5 Drugi pododstavek tega člena 11(1) je določal, da se „šteje, da je zaprošeno nadomestilo znesek, ki se izračuna iz podatkov [prosilca][…]".

6 Tretji pododstavek navedenega člena 11(1) je določal:

„Kazen, predvidena v točki (a), se ne uporabi:

[(a)] v primerih višje sile;

[(b)] v izjemnih primerih zaradi okoliščin, za katere izvoznik ne odgovarja in ki so nastale po sprejetju izvozne deklaracije ali plačilne deklaracije s strani pristojnih organov, in pod pogojem, da izvoznik obvesti pristojne organe o teh okoliščinah neposredno po tem, ko zanje izve […], razen če so pristojni organi že sami ugotovili, da zaprošeni znesek nadomestila ni pravilen,

[(c)] pri očitni napaki v zvezi z zaprošenim nadomestilom, ki jo prizna pristojni organ,

[…]."

7 Četrti pododstavek tega člena 11(1) je določal:

„Če je rezultat zmanjšanj iz točk (a) in (b) negativen znesek, izvoznik plača ta negativni znesek.“

8 Uredba št. 495/97, ki je začela veljati 26. marca 1997, je spremenila člen 11(1), tretji pododstavek, točka (b), Uredbe št. 3665/87 tako, da je ta določal:

„[…]

(b) v izjemnih primerih, ko izvoznik na svojo lastno pobudo, takoj ko izve, da je zaprosil za previsoko nadomestilo, o tem pisno obvesti pristojni organ, razen če pristojni organ obvesti izvoznika, da namerava preveriti zahtevek, ali izvoznik na drug način izve za to namero, ali pa je pristojni organ že ugotovil, da je bilo zaprošeno nadomestilo nepravilno;“

9 Člen 13 Uredbe št. 3665/87 je določal:

„Nadomestilo se ne odobri za proizvode, ki niso primerne tržne kakovosti in če so proizvodi namenjeni za prehrano ljudi, njihova uporaba za ta namen pa ni primerna ali je bistveno slabša zaradi njihovih lastnosti ali stanja.“

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

10 Družba SEPA je od februarja 1997 do januarja 1998 pri Zollamt Hallbergmoos (carinski urad Hallbergmoos) vložila več izvoznih deklaracij za pošiljke govejega mesa. Družba SEPA je tem izvoznim deklaracijam priložila zdravstvena spričevala veterinarske službe, v katerih je navedeno, da to meso prihaja iz „ločenih“ nemških klavnic, kjer so zaklane bolne živali in živali, ki morajo biti nujno zaklane iz posebnih razlogov.

11 Hauptzollamt Landshut, glavni carinski urad, pristojen za carinjenje navedenega blaga, je navedene izvozne deklaracije posredoval Hauptzollamt Hamburg-Jonas, ki je bil organ, pristojen za dodelitev in izplačilo izvoznih nadomestil v skladu s skupno kmetijsko politiko Evropske unije. Vendar Hauptzollamt Landshut zdravstvenih spričeval, ki jih je družba SEPA priložila izvoznim deklaracijam, ni v vseh primerih posredoval Hauptzollamt Hamburg-Jonas.

12 Hauptzollamt Hamburg-Jonas je potem, ko je družbi SEPA najprej dodelil in izplačal nadomestila v znesku 1.633.436 DEM, z odločbama z dne 15. in 22. novembra 1999 zahteval vračilo teh nadomestil, ker pogoj primerne tržne kakovosti, naveden v členu 13 Uredbe št. 3665/87, ni bil izpolnjen.

13 Hauptzollamt Hamburg-Jonas je namreč po tem, ko so javni organi 16. septembra 1997 dali navodilo, ugotovil, da meso iz ločenih klavnic ni bilo primerne tržne kakovosti.

14 Družba SEPA je vložila tožbo zoper odločbo o vračilu teh nadomestil. Ker so ločene klavnice imele veterinarska potrdila, v skladu s katerimi je bilo meso primerno za prehrano ljudi, in zdravstvena spričevala, ki so bila poleg tega priložena za namene carinskega postopka, je družba SEPA trdila, da primerne tržne kakovosti pošiljk mesa ni bilo mogoče izpodbijati.

15 Sodišče je v okviru predloga za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo Bundesfinanzhof, ugotovilo, da je lastnost proizvoda, da se ga lahko prodaja „v običajnih pogojih“, neločljiv del pojma „primerna tržna kakovost“ in da ni mogoče šteti, da ima meso, kot je to v postopku v glavni stvari, katerega proizvodnja, obdelava in distribucija so bistveno omejene, čeprav ustreza zdravstvenim

kriterijem in je v prodaji, tržno lastnost „v običajnih pogojih“(sodba z dne 26. maja 2005 v zadevi SEPA, C-409/03, ZOdl., str. I-4321, točki 26 in 30). Tožba družbe SEPA je bila s to sodbo zavrnjena in odločba o vračilu navedenih nadomestil je postala dokončna.

16 Hauptzollamt Hamburg-Jonas je po izdaji odločb o vračilu z dne 15. in 22. novembra 1999 družbi SEPA z odločbo z dne 23. novembra 1999 naložilo tudi kazen iz člena 11(1), prvi pododstavek, točka (a), Uredbe št. 3665/87, kakor je bila spremenjena. Ta kazen je znašala 816.718 DEM.

17 Družba SEPA je zoper to odločbo o kazni vložila ugovor, ki ji je Hauptzollamt Hamburg-Jonas deloma ugodil, ker se je navedena odločba nanašala na pošiljke blaga, za katere je Hauptzollamt Landshut priložil zdravstveno spričevalo k izvozni deklaraciji, kot je bila predložena. Hauptzollamt Hamburg-Jonas je v zvezi s tem ugotovil, da v primerih, v katerih je na podlagi dokumentov, ki so mu bili predloženi, lahko sklepal, da je meso prišlo iz ločene klavnice, pogoji, zahtevani za uporabo člena 11(1), prvi pododstavek, točka (a), niso bili izpolnjeni.

18 Hauptzollamt Hamburg-Jonas je zato z odločbama z dne 3. maja 2002 in 8. aprila 2004 zmanjšalo prvotno naloženi znesek kazni za 62.723 EUR in nato z odločbo z dne 31. januarja 2006 ugovor družbe SEPA v preostalem zavrnilo.

19 Družba SEPA je zoper to odločbo pri Finanzgericht Hamburg vložila tožbo, ki je bila zavrnjena s sodbo z dne 8. septembra 2008. Revizijo te sodbe obravnava Bundesfinanzhof.

20 Ker Bundesfinanzhof je menilo, da je za razsojo spora potrebna razlaga člena 11(1) Uredbe št. 3665/87, kakor je bila spremenjena, je postopek prekinilo in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali se lahko naloži kazen izvozniku, ki je vložil zahtevek za nadomestilo, v katerem je pravilno predstavil dejansko stanje, upoštevno za dodelitev izvoznega nadomestila, čeprav za zadevni izvoz pravica do nadomestila dejansko ne obstaja?“

Vprašanje za predhodno odločanje

21 Predložitveno sodišče s svojim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 11(1) Uredbe št. 3665/87, kakor je bil spremenjen, razlagati tako, da je treba znižanje iz točke (a), prvega pododstavka, tega odstavka (1), uporabiti, če je izvoznik v dobri veri in z natančnim opisom narave in izvora zadevnega blaga, vložil zahtevek za nadomestilo za izvoz, za katerega pravica do nadomestila ne obstaja.

22 Družba SEPA meni, da je treba na to vprašanje odgovoriti nikalno. Poudarja, da je bilo na izvoznih deklaracijah navedeno, da zadevne pošiljke govejega mesa prihajajo iz ločenih klavnic, in da so bila tem izvoznim deklaracijam priložena zdravstvena spričevala. Družba SEPA naj bi lahko vedela, da za zadevne izvoze ne obstaja pravica do nadomestila, šele po tem, ko je bila seznanjena z navodilom pristojnih nemških organov, v skladu s katerimi meso iz ločenih klavnic ne izpolnjuje pogoja primerne tržne kakovosti iz člena 13 Uredbe št. 3665/87, in ko je bila ta ugotovitev potrjena z zgoraj navedeno sodbo SEPA. V teh okoliščinah naj bi bila naložitev kazni iz člena 11(1), prvi pododstavek, točka (a), navedene uredbe neutemeljena.

23 Avstrijska vlada meni enako. Evropska komisija pa meni, da je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti pritrdilno.

24 V zvezi s tem je treba najprej poudariti, da je treba znižanje iz člena 11(1), prvi pododstavek, Uredbe št. 3665/87, kakor je bila spremenjena, uporabiti, ne le kadar je dolgovano nadomestilo manjše od nadomestila, za katerega je zaprosil izvoznik, ampak tudi, kadar se ugotovi, da nadomestilo ni dolgovano, torej da je znesek nadomestila enak nič (glede člena 51(1) Uredbe št. 800/1999, katerega

besedilo ustreza besedilu člena 11(1) Uredbe št. 3665/87, glej sodbi z dne 27. aprila 2006 v zadevi Elfering Export, C-27/05, ZOdl., str. I-3681, točka 27, in z dne 24. aprila 2008 v zadevi AOB Reuter, C-143/07, ZOdl., str. I-3171, točka 22). Navedeno znižanje je v tem primeru negativni znesek, ki ga mora izvoznik plačati v skladu s členom 11(1), četrti pododstavek, Uredbe št. 3665/87.

25 Nato je treba opozoriti, da se v skladu s tem mehanizmom znižanja naloži plačilo kazni, katere znesek se določi glede na znesek, ki bi ga izvoznik neupravičeno prejel, če bi bilo prošnji za nadomestilo ugodeno. Gre za kazen, ki je del sistematike sistema izvoznih nadomestil, in nima kazenskopravne narave (glej v tem smislu sodbo z dne 11. julija 2002 v zadevi Käserei Champignon Hofmeister, C-210/00, Recueil, str. I-6453, točka 43; zgoraj navedeno sodbo AOB Reuter, točka 18, in sodbo z dne 5. junija 2012 v zadevi Bonda, C-489/10, točka 30).

26 Odgovornost, na kateri temelji ta kazen, je predvsem objektivna. Iz tega sledi, da je treba znižanje iz člena 11(1), prvi pododstavek, točka (a), Uredbe št. 3665/87 uporabiti tudi, kadar ni podana izvoznikova krivda (zgoraj navedena sodba AOB Reuter, točki 17 in 19, in sodba z dne 28. oktobra 2010 v zadevi SGS Belgium in drugi, C-367/09, ZOdl., str. I-10761, točka 58).

27 Nazadnje je treba opozoriti, da če so pristojni organi izvozne deklaracije najprej sprejeli in če je bilo na podlagi kasnejših ugotovitev ugotovljeno, da za zadevni izvoz pravica do nadomestila ne obstaja, je treba načeloma naložiti kazen iz člena 11(1), prvi pododstavek, točka (a), Uredbe št. 3665/87 zgoraj navedena sodba AOB Reuter, točki 27 in 30).

28 Iz te ustaljene sodne prakse Sodišča izhaja, da ni mogoče sprejeti razlage družbe SEPA in avstrijske vlade, da kazni iz člena 11(1), prvi pododstavek, točka (a), Uredbe št. 3665/87 ni mogoče uporabiti zgolj zato, ker je bil izvoznik v dobri veri in je v izvoznih deklaracijah natančno opisal naravo in izvor zadevnega blaga. Drugače kot točka (b), prvega pododstavka, prvega stavka člena 11 Uredbe št. 3665/87 se točka (a), prvega pododstavka, tega odstavka 1 uporabi med drugim, če je izvoznik na podlagi narave in izvora blaga, ocenil in zagotovil, da je bilo to blago primerne tržne kakovosti, in je bilo pozneje ugotovljeno, da je bil ta podatek napačen (glej po analogiji zgoraj navedeno sodbo SGS Belgium in drugi, točke od 57 do 59).

29 Sodišče je v zvezi s tem že pojasnilo, da tudi če izvoznik izrecno ne navede, da ima zadevno blago primerno tržno kakovost, njegov zahtevek za nadomestilo vedno pomeni, da implicitno zagotavlja, da je ta pogoj izpolnjen (sodba z dne 1. decembra 2005 v zadevi Fleisch-Winter, C-309/04, ZOdl., str. I-10349, točka 32). Če se nato ugotovi, da je bila ta navedba, ki implicitno izhaja iz zahtevka za nadomestilo, napačna, je treba izvozniku naložiti kazen iz člena 11(1), prvi pododstavek, točka (a), Uredbe št. 3665/87, razen če se uporabi eden od primerov oprostitve, opredeljen v tretjem pododstavku, odstavka 1 (zgoraj navedena sodba Elfering Export, točka 30).

30 Iz zgoraj navedenega je razvidno, da je treba v okoliščinah, kot so te v postopku v glavni stvari, ko se kljub dobri veri izvoznika in natančnemu opisu narave in izvora blaga ugotovi, da je navedba, ki je del zahtevka za nadomestilo, iz katere izhaja, da je to blago primerne tržne kakovosti, napačna, uporabiti znižanje iz navedenega člena 11(1), prvi pododstavek, točka (a), razen če se uporabi ena izmed oprostitev, naštetih v tretjem pododstavku tega odstavka 1.

31 Družba SEPA je izmed navedenih oprostitev uveljavljala obstoj višje sile v smislu člena 11(1), tretji pododstavek, točka (a), Uredbe št. 3665/87 in izjemni primer v smislu točke (b), tretjega pododstavka, odstavka 1, tega člena.

32 Pojem „višja sila“ je treba na področju kmetijske zakonodaje razlagati v smislu okoliščin, na katere zadevni gospodarski subjekt ni mogel vplivati in ki so neobičajne in nepredvidljive, njihovim posledicam pa se kljub vsej skrbnosti ne bi bilo mogoče izogniti (zgoraj navedena sodba Käserei Champignon Hofmeister, točka 79 in navedena sodna praksa).

33 V nasprotju s tem kar trdi družba SEPA niti navodila pristojnih javnih organov, v skladu s katerim meso iz ločenih klavnic ni izpolnjevalo pogoja primerne tržne kakovosti, niti vsebine zgoraj navedene sodbe SEPA v tem smislu ni mogoče označiti za neobičajno ali nepredvidljivo. Kot je Sodišče ugotovilo v točkah 29 in 30 navedene sodbe, je bilo razvidno že iz skupnostne zakonodaje, ki je začela veljati pred izvozi družbe SEPA, da je bilo meso iz ločenih klavnic, tudi če je ustrezalo zdravstvenim merilom, odobreno za prehrano ljudi samo na lokalnem trgu in samo če so bili izpolnjeni nekateri dodatni pogoji

34 Glede oprostitve za „izjemne primere“ je razvidno iz člena 11(1), tretji pododstavek, točka (b), Uredbe št. 3665/87 v različici, ki izhaja iz Uredbe št. 2945/94, in besedila te določbe, ki izhaja iz Uredbe št. 495/97, da je zakonodajalec Unije hotel omogočiti, da se izvoznikov, ki so neupravičeno vložili zahtevek za nadomestilo, ne kaznuje s kaznijo iz točke (a), prvega pododstavka, tega člena 1, če po vložitvi zahteve, ali celo po tem, ko jo zadevni organ prejme, ugotovijo, da je neutemeljena, in o tem takoj obvestijo pristojne organe.

35 Družba SEPA je v obravnavanem primeru pred Sodiščem trdila, da so se pristojni nemški organi, preden so sprejeli navodilo, v skladu s katerim meso iz ločenih klavnic ni izpolnjevalo pogoja primerne tržne kakovosti, opirali na obratno razlago, v skladu s katero je meso iz ločenih klavnic izpolnjevalo vse pogoje za izvoz z ugodnostjo izvoznega nadomestila. Trdila je tudi, da navedeno navodilo ni bilo objavljeno in da je, ko je bila seznanjena z njim, prenehala zaprošati za izvozna nadomestila za te proizvode.

36 Nacionalno sodišče mora torej preveriti, ali so te trditve točne in ali so upoštevne glede na druge elemente. Ob pridržku tega preverjanja je mogoče vse posebne okoliščine, kot so te navedene v prejšnji tožbi te sodbe, primerjati z obstojem izjemnega primer v smislu člena 11(1), tretji pododstavek, točka (b), Uredbe št. 3665/87.

37 Glede na zgoraj navedeno je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba člen 11(1) Uredbe št. 3665/87, kakor je bila spremenjena, razlagati tako, da je treba, razen če gre za oprostitve iz tretjega pododstavka tega odstavka 1, uporabiti znižanje iz prvega pododstavka, točka (a), navedenega člena 1, med drugim, če se ugotovi, da blago, za izvoz katerega je bilo zahtevano nadomestilo, ni bilo primerne tržne kakovosti, ne glede na to, da je bil izvoznik v dobri veri in je pravilno opisal naravo in izvor navedenega blaga.

Stroški

38 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (peti senat) razsodilo:

Člen 11(1) Uredbe Komisije (EGS) št. 3665/87 z dne 27. novembra 1987 o skupnih podrobnih pravilih za uporabo sistema izvoznih nadomestil za kmetijske proizvode, kakor je bila spremenjena z Uredbo Komisije (ES) št. 2945/94 z dne 2. decembra 1994 in Uredbo Komisije (ES) št. 495/97 z dne 18. marca 1997, je treba razlagati tako, da je treba, razen če gre za oprostitve iz tretjega pododstavka tega odstavka 1, uporabiti znižanje iz prvega pododstavka, točka (a), navedenega člena 1, med drugim, če se ugotovi, da blago, za izvoz katerega je bilo zahtevano nadomestilo, ni bilo primerne tržne kakovosti, ne glede na to, da je bil izvoznik v dobri veri in je pravilno opisal naravo in izvor navedenega blaga.

Podpisi